

Solfedžo ainekava

ainekava kestus: 7 (8) aastat (1-7 (8) kl.)

Eesmärgid ja ülesanded:

Narva Muusikakoolil solfedžoõppekava on koostatud arvestades muusikakooli riikliku õppekava (1997) ja Eesti Muusikakoolide Liidu 2003. aastal pakutud õppekava eelnõu nõudeid.

Arvestades laste vastuvõtu muutunud tingimusi (võetakse vastu praktiliselt kõik lapsed, vaatamata nende musikaalsetele võimetele), näeb NMK õppekava ette paindlikku lähenemist õppematerjali õpetamisele ja omandamisele. Kui rühm on nõrk, siis võimaldatakse õpilastele mingil etapil vaid põgusat tutvumist teemaga (õpetaja äranägemisel) ning järgmisel õppeaastal töötatakse antud materjal üksikasjalikumalt ja põhjalikumalt läbi.

Andekate laste puhul, kes on seadnud endale eesmärgi omandada kutsemuusikaharidust, soovitatakse moodustada 6. – 7. klassis väikearvulised rühmad (2 – 3 õpilast) ning tegeleda nendega sisuküllase ja keeruka õppekava järgi.

Vajadusel töötab õpetaja nõrgemate või forseeritud õppekava järgi õppivate õpilaste jaoks üliviiemis- ja lõpueksami nõuded.

Väga tähtis on korraldada õpet tsüklidena. Õppekava näeb ette tagasipöördumist igal õppeaastal sama teemade juurde ning vastava materjali käsitlemist juba kõrgemal tasemel (areng mööda spiraali).

Solfedžoõppe eesmärgid:

- õpilaste üldise muusikasilmaringi avardamine,
- õpilaste muusiklise maitse kujundamine,
- õpilaste huvi ja armastuse kasvatamine muusika vastu,
- õpilaste loovuse avastamine ja arendamine;
- õpilaste musikaalsete võimete arendamine, sh:

sisemine kuulmine,

intoneerimise puhtus,

laulmise oskus,

meetrumi – rütmi ning helilaadi taju arendamine,

harmoonilise kuulmise arendamine,

teoreetiliste aluste tutvustamine,

võime analüüsida muusikapalasisid.

1. klass

Õppeaasta nõuded:

Rütmiõpetus. Laaditaju arendamine. Duur ja moll.

Meetrum ja rütm. Pulsseerimine. Rõhulised ja rõhutud taktiosad. Takt, taktijoon. Repriis (II: :II). Taktimõõdud 2/4, 3/4, 4/4. Taktivipamine (dirigeerimine).

Noodivältused ja pausid:

Tervenoot		Tervepaus	
Poolnoot		Poolpaus	
Neljandiknoot		Neljandikpaus	
Kaheksandiknoot		Kaheksandikpaus	
Kuuteistkümnendiknoot			

Rütmid ja rütmirühmad:

Eeltakt:

2. Noodikirja algteadmised.

Noodijoonestik: noodijooned, nootide kirjutamine abijoontelega. Nootide ja pauside kirjutamine. Viiulivõti. Nootide silpnimetused.

3. Helistikud.

Duurid. C-dur, F-dur, G-dur, D-dur.

Mollid – tutvumine.

Helilaadi astmed, püsivad ja ebapüsivad. Toonika. Toonika kolmkõla.

Märgid: diees, bemoll, bekaar.

Ühehäälsete harjutuste laulmine.

Transponeerimine.

Meloodia ja rütmi arendusvõtted (kordamine, sekvents, varieerimine). Improvisatsioon.

Lihtsate viiside lehest lugemine (liikumine astmete kaupa, heli kordamine, liikumine mööda toonika kolmkõla helisid).

4. Etteütllused.

Suulised ja kirjalikud etteütllused (4 – 8 takti).

Rütmietteütllused.

5. Tempo ja dünaamilised varjundid.

2. klass

Õppeaasta nõuded:

Molli 3 liiki: loomulik, harmooniline ja meloodiline mollhelistik.

Intervallid: priim, sekund, tert, kvart, kvint, oktaav.

1. Rütmi ja taktimõõt

- a. rütmirühm
- b. punkt noodi järel
- c. rütmirühmad
- d. paus
- e. takti mõõdud 2/4, 3/4, 4/4

2. Helistikud

- a. duur ja moll kuni 2 märgiga võtme juures
- b. molli 3 liiki: loomulik, harmooniline ja meloodiline
- c. duur-heliredelite ehitus
- d. toon ja pooltoon
- e. püsivad ja püsimatud astmed
- f. püsimatute astmete lahendamine püsivatesse
- g. lahendamise mõiste – tutvumine
- h. kahehäälsed harjutused
- i. transponeerimine
- j. improvisatsiooni elemendid

3. Intervallid

- a. tutvumine intervallidega – 1, 2, 3, 4, 5, 8 ehitus ja kindlaksmääramine kuulmise järgi
- b. töö sekundide ja tertside toonilise suurusega

c. Intervallide ehitus heliredelite astmetel

4. Etteütlus

a. Suulised ja kirjalikud etteütluste duuris ja mollis (4 – 8 takti).

b. Rütmi etteütlus (4 takti)

3. klass

Õppeaasta nõuded:

Lihtintervallid. Akordiõpetus.

1. Rütm ja taktimõõt.

a. Jätkuv töö rütmirühmadega

Tutvumine

b. Taktimõõt 3/8. nootide grupeerimine, pausid ja taktiviipamine.

2. Helistikud.

a. Duur- ja moll-helistikud kuni 3 märgiga. Samanimelised helistikud. Vahelduv helilaad.

b. Toonilika kolmkõla ja selle pöörded: duuruhelistikus $T_{5/3}$ T_6 $T_{6/4}$, moll-helistikus $t_{5/3}$ t_6 $t_{6/4}$. Funktsioonide mõiste. Helilaadi peastmed, I, IV, V, peakolmkõlad duur-kolmkõlas: $T_{5/3}$, $S_{5/3}$ $D_{5/3}$, harmoonilises minooris: $t_{5/3}$, $s_{5/3}$, $D_{5/3}$. põhikolmkõlade ehitamine ja laulmine duur-helistikus ja harmoonilises moll-helistikus.

c. Akompanemendi käsitlemine (kasutades I, IV, V astet)

3. Intervallid.

Lihtintervallid oktaavi ulatuses. Lihtintervallide pöörded. Intervallide astme- ja toonisuurused. Ehitamine noodist üles ja alla.

v.6 V astmel lahendusega s.6, v.6 и s.3, v.3 duuris ja mollis s.7 I astmel lahendusega p.8

5. Etteütlus

a. Suulised ja kirjalikud etteütluste duuris ja mollis (4 – 8 takti).

b. Rütmi etteütlus (4 takti).

4. klass

Õppeaasta nõuded:

Akordide ehitamine ja laulmine duuris ja harmoonilises mollis: I_{53} pööretega; põhikolmkõlad, D_7 (V_7)

1. Rütm. Taktimõõt.

Punkteeritud rütm () – rütmi käsitlemine harjutustes ja rütmi etteütlustes.

- tutvumine

- tutvumine

Taktimõõt 3/8 (kuueteiskümnendiknootide lülitamisega, nt jne)

Taktimõõt 6/8 (6/8) rühmitamise reeglid, viipamise skeem.

2. Helistikud

Kuni nelja märgiga (k.a) duur- ja moll-helistikud.

3. Intervallid.

Lihtintervallid noodist ja helistikus.
<2 harmoonilises mollis – tutvumine

4. Akordid

$T_{5/3}$ (IM) $t_{5/3}$ (Im) pööretega.

$S_{5/3}$ $s_{5/3}$, (IV $5/3$), $D_{5/3}$ $d_{5/3}$, (V $5/3$) – põhikujus pööretega.

D_7 (V 7) lahendusega duuris ja harmoonilises mollis.

Moll-kolmkõla ja selle pöörete ehitamine (intervalliline koosseis)

Kolmkõlaakordide ehitamine noodist ↑

D_7 ehitamine (intervallikoosseis). D_7 ehitamine noodist ↑ lahendusega duuris ja mollis.

Lihtsad akordilised järgnevused.

5. Etteütled.

Meloodiline etteütletus käsitletud helistikes, 8 takti. Liikumine mööda akordinoote, punkteeritud rütm. Rütmi etteütletus 4 – 6 takti.

Eksam solfedžoõpetusest.

4. klass.

Kirjalik eksam.

1. Etteütletus 8 takti, 2/3 või 3/4 ilma eeltaktita (8 – 10 läbimängimist, nõrkades rühmades kuni 12 korda)
2. Intervallide ja akordide kindlaksmääramine kuulmise järgi (8 takti, 2 läbimängimist), võib ka meloodilisel kujul.
3. Rütmi etteütletus 4 takti 2/4 või 3/4 (4 läbimängimist, nõrkades rühmades kuni 6 korda).
4. Töö teoreetiline osa:
 - a. Intervallide ↑↓ ehitamine noodist
 - b. Intervallide kindlaksmääramine
 - c. $T_{5/3}$, $t_{5/3}$, pööretega helistikust ja noodist.
 - d. Põhikolmkõlad helistikus
 - e. D_7 helistikus ja noodist
 - f. Akordide kindlaksmääramine
 - g. Heliredelite ehitamine, võtmemärgid

Kirjaliku eksami hinde väljapanemisel 1. ja 2. punkti hinded on olulisemad kui 3. ja 4. punkti hinded ning moodustavad 2/3 lõpphindest.

Suuline eksam

1. duur-helistiku laulmine (kuni 4 märki), $T_{5/3}$ pööretega või $T_{5/3}$, $S_{5/3}$ $D_{5/3}$, D_7 lahendusega või moll-helistiku laulmine (kuni 2 märki) – üks kolmest liigist (loomulik, harmooniline või meloodiline minoor) $t_{5/3}$ pööretega $t_{5/3}$ $s_{5/3}$ $D_{5/3}$, D_7 lahendusega.
2. Viisi laulmine lehest.
3. Aasta jooksul õpitud harjutuse laulmine õpikust (10 näidet valikuliselt)

4. Läbi koputada rütmiharjutus (8 takti – 2/4, 3/4)

5. klass

Õppeaasta nõuded:

- Suurendatud ja vähendatud intervallid
- Põhikolmkõlade pöörded duuris ja mollis
- Kolmehääsed akordilised järgnevused.

1. Rütm ja taktimõõt.

- 6/8 taktimõõduga rütmigrupid kuueteistkümnendiknootidega. Grupeerimine 6/8 taktimõõdus.
- Taktisisene süntkoop
- Triool
- Taktidevaheline süntkoop
- Asidekaarega ühendatud noodid

2. Helistikud:

- 5 dieesi ja bemolliga duur- ja moll-helistikud

3. Intervallid:

- Lihtintervallide ehitamine ja laulmine helistikus noodist üles ja alla
- Suurendatud ja vähendatud intervallid duuris ja harmoonilises mollis lahendusega: <4-IV→v.6 duuris ja s.6 mollis; >5-VII→s.3 duuris ja v.6 mollis; <2-VI→p.4 harmoonilises mollis; >7-VII→p.5 harmoonilises mollis
- Dissoneeruvad intervallid lahendusega duuris ja harmoonilises mollis.

4. Akordid.

- Põhikolmkõlad pööretega
- >VII_{5/3} lahendusega duuris ja harmoonilises mollis
- 3-häälsed akordijärgnevused
- Akordide tähistamine rooma arvudega
- Kadentside mängimine:
-

I	- V	- I		
I	- IV	- I		
I	- IV	- V	- I	
I	- IV	- K _{6/4}	- V	- I

- D₇ pöörded helistikus (õpetaja äranägemisel)

6. klass

Õppeaasta nõuded:

Dominantseptakordi D₇ pöörded lahendustega duuris ja mollis. Neljahäälsed järgnevused.

1. Rütmid ja taktimõõdud.

Keerulisemad variandid:

Vahelduv mõõt. Mõõdud $2/2 = \phi$, $3/2$, $6/4$.
 $6/8$ taktimõõdus punkteeritud rütm.

2. Helistikud.

Kuue märgiga duurid ja mollid. Harmooniline duur. Kromaatilised läbiminevad ja abihelid (alteratsioonimärgid).

Mõisted: kaldumine ja modulatsioon.

3. Intervallid.

Iseloomulikud intervallid harmoonilises duuris: <2 astmelt VI B lahendusega p.4 na V; >7 VII astmelt lahendusega p.5

Tritonid harmoonilises duuris: <4 na VI B c lahendusega B s.6 na V; >5 na II lahendusega B v.5 na III (B VII. Klass).

Tritonid lahendusega, 4 varianti.

4. Akordid:

Helistiku põhikolmkõlad harmoonilises duuris (moll-subdominant) tutvustavalt.

D_7 pöörete ehitamine noodist ja helistikus.

4-häälsed akordijärgnevused (kuulamine, laulmine, ehitamine) v. B VII₇ ja $> VII_7$ lahendusega duuris ja harmoonilises mollis.

5. Etteütlus.

Üksikud kromaatilised abihelid.

7. klass.

Õppeaasta nõuded:

Intervallid ja akordid. Ehitamine, kuulamine, laulmine.

1. Rütm ja taktimõõt.

a. Komplitseeritud taktimõõdud: $9/8$, $12/8$

Segataktimõõdud: $5/4$, $5/8$, $7/4$.

Vahelduvad taktimõõdud.

b. Sünkoopide keerulisemad liigid:

Sidekaarega ühendatud noodid:

2. Helistikud ja laadid.

7 märgiga loomulikud ja harmoonilised duur- ning loomulikud, harmoonilised ja meloodilised moll-helistikud.

I astme suguluse helistikud (tutvumine). Kaldumine. Modulatsioon. Pentatoonika. Rahvamuusika diatoonilised laadid. Kromaatilise duuri ja molli heliredelid (ehitamine).

3. Intervallid.

Lihtintervallid (ehitamine ja laulmine noodist).
<2, >7, <4 IV astmelt, >5 VII astmelt – ehitamine noodist.
<4 VI astmelt, >5 II astmelt – ehitamine noodist (tutvumine).

4. Akordid

Dominantseptakord ja selle pöörded, Π_7 , s. V Π_7 , > VII_7 в основном виде. > $\text{VII}_{5/3}$. Katkestatud kadents $\text{V} \rightarrow \text{VI}$. $\text{VI}_{5/3}$. <5/3 (tutvumine)

4-häälsed harmoonilised järgnevused (8 takti): kuulamine, ehitamine, laulmine.

5. etteütlus.

Ühehäälnelise, kromaatiliste abi- ja läbiminevate helidega.

7. klassis.

Kirjalik lõpueksam.

1. Etteütlus (2/4, 3/4, 4/4, 6/8)
(2 – 3 varianti, mis erinevad keerukuse poolest. 10 – 12 läbimängimist).
2. Harmooniline järgnevus (8 takti. Kuni 6 läbimängimist).
3. Kuulmisanalüüs: intervallid ja akordid lahendusega (harmoonilisel kujul)
4. Intervallide ja akordide ehitamine helistikus ja noodist (vastavalt ainekavale), intervallide ja akordide määramine (helistik kuni 5 märki võtme juures)
5. Võtmemärgid (kuni 7 märki), paralleelsed helistikud.

Suuline lõpueksam

1. Heliredelite laulmine: loomulikud ja harmoonilised duur- ning loomulikud, harmoonilised ja meloodilised moll-helistikud.
2. Akordide ja intervallide laulmine ette antud helistikus (õpetaja valikul): põhikolmkõlade pöörded, D_7 , pöörded D_7 , v. VII_7 , > VII_7 , suurendatud ja vähendatud intervallid (1 – 2 näidet).
3. Lihtintervallide ja akordide laulmine noodist $\uparrow\downarrow$ või
4. Akordilise järgnevuse laulmine (4 – 6 takti)
5. Üle lugeda rütmiharjutus (8 takti)
6. Laulda Meloodia lehest.

8. klass.

Õppeaasta nõuded:

Tutvumine pööretega Π_7 и VII_7 , > VII_7

Kõrvalkolmkõlad II, III, VI

Iseloomulikud intervallid <5, >4

klassi ainekava eesmärgiks on ette valmistada õpilased sisseastumiseks muusikakooli ning samuti muusikakeskkooli

1. Rütm ja taktimõõt.

Kõik läbitud rütmigrupid taktimõõttudes: 2/4, 3/4, 4/4, 3/8, 6/8, 2/2, 3/2

2. Helistikud.

Duur-helistiku 3 liiki (meloodiline duur)

Moll-helistiku 3 liiki

Helistikud kuni 7 võtmemärki.
Rahvamuusika loadid.
Topeltharmooniline moll (tutvumine)
Kromaatiline duur- ja moll-heliredel.

3. Intervallid.

Lihtintervallid (kuulamine ja ehitamine noodist)
Tritoonid ja karakterised intervallid (<2, >7, <5, >4) harmoonilises duur- ja moll-helistikus.

4. Akordid.

Kõrvalastmete põhikolmkõlad

$<5_3$

V_7 pööretega

VII_7 duuris, $> VII_7$ harmoonilises duur- ja moll-helistikus pööretega lahendusega toonikasse, samuti lahendusega I V_7 ja selle pöörete kaudu.

II_7 pööretega duuris lahendusega toonikasse, samuti lahendusega I dominandi kaudu (V_7 pööretega).

Akordilised järgnenesed.

5. Noodilugemine.

Ühehäälsed harjutused, transponeerimine v2, s2 ↑ и ↓.
Kahehäälsed harjutused (üks hääl laulda, teine mängida).

6. Etteütllused.

Ühe- ja kahehäälsed.

Solfedžoõpetuse eksaminõuded piiratud muusikaliste võimetega õpilastele (nõrkadele rühmadele).

Eksaminõude variandid

4. klass

Kirjalik eksam.

1. Etteütllus – 4 takti (taktimõõdud $2/4$, $3/4$) helistikes kuni 2 märgigga. Meloodia liikumine edenemine astmeti. Liikumine heliti $T_{5/3}$, sekventsids.
2. Intervallide määramine kuulmise järgi (harmoonilises ja meloodilises kujus); $M_{5/3}$, $m_{5/3}$; mulli 3 liiki.
3. Rütmi etteütllus. Taktimõõd $2/4$, (rütmi grupid), pausideta.
4. Töö teoreetiline osa.
 - a. Lihtintervallide ehitamine ja määramine (lihtsamates variantides).
 - b. $T_{5/3}$ ehitamine pööretega, (peakolmkõlad) helistikes kuni 2 märki.
 - c. Akordide määramine.
 - d. Moll-heliredeli ehitamine (mulli 3 liiki) kuni 2 märki.
 - e. Võtmemärgid ja paralleelsed helistikud kuni 4 võtmemärgiga.

Suuline eksam.

1. duur-heliredeli laulmine (kuni 2 märki)

$T_{5/3}$ pööretega

$T_{5/3}$, $S_{5/3}$, $D_{5/3}$

2. Läbi koputada rütmiharjutus (4 takti)
3. Varem õpitud harjutuse laulmine.

Eksamipiletite piiratud hulk (5 – 6).

7. klass

Kirjalik eksam.

1. Etteütlus (taktimõõdud $2/4$, $3/4$). Meloodia liikumine mööda heliredelit, $T_{5/3}$ pööretega, põhikolmkõlad; punkteeritud rütm, rütmigrupid kuuteitkümneendiknootidega; sekventsus.
2. akkodijärgnevus (kuni 11 akordi). Eelistatv on bassi sujuv liikumine. Põhikolmkõlad pööretega, D_7 .
3. Kuulmisanalüüs. Lihtintervallid. Kolmkõlad pööretega, D_7 . Möllhelistiku määramine kuulmise järgi (3 liiki).
4. Teoreetiline osa.
 - a. Lihtintervallide ehitamine ja määramine helistikus ja noodist.
 - b. Intervallide ja akordide määramine.
 - c. Harmoonilise ja meloodilise moll-heliredeli ehitamine, kuni 4 märki.
 - d. Võtmemärgid (kuni 4 k.a), paralleelsed helistikud.

Suuline eksam

1. Duur-heliredeli laulmine (duuris kuni 4 ning mollis kuni 3 võtmemärgi). Põhikolmkõlade laulmine ning $T_{5/3}$ pööretega nendes helistikes.
2. Koputada rütmiharjutus (pausid, sidega ühendatud noodid lihtsamates variantides).
3. Laulda varem õpitud harjutus.